

پایان دیپلماسی هسته‌ای؟

کیومرث اشتریان

مذاکره‌نکردن نباید به معنای پایان دیپلماسی هسته‌ای باشد. ایران می‌تواند اعلام کند که راه تعامل کارشناسی و با دو موضوع کلی، اما شفاف، نزد سازمان های بین‌المللی مربوطه باز است:

۱- تعهد ایران به سازمان‌های بین‌المللی برای عدم توسعه سلاح هسته‌ای
۲- برداشتن تحریم‌ها (تحریم‌هایی که با دستور مستقیم رؤسای جمهور آمریکا وضع شده و تعلیق تحریم‌های کنکره به وسیله رئیس‌جمهور)

۳. مکانیسم بازگشت به پیش از توافق در صورت نقض هر یک از موارد بالا.

مهم این است که هرگونه تعهد جدید ایران باید مشروط به بند دوم باشد. این می‌تواند دست ترامپ را در بازی رسانه‌ای که خود شروع کرده است، ببندد. کارشناسان با دستور کار روشن، سریع‌تر می‌توانند به نتیجه برسند. آنگاه است که اگر ترامپ یادداشت اجرائی خود را تبدیل به دستور اجرائی کند یا اینکه بخواهد محدودیت‌های موشکی بر ایران وضع کند، به دست خود تیر خلاص را به ژست مذاکره‌ای خویش شلیک کرده و آنگاه است که جمهوری اسلامی نشان داده است برای رهایی مردم ایران از تحریم‌های غیرانسانی آمریکا تلاش خود را کرده است.

مسئله اصلی مذاکره نیست، بلکه شروط تفاهم است. وزارت خارجه وظیفه دیپلماتیک خود را انجام بدهد؛ «وظیفه انقلابی» کار وزارت خارجه نیست.

مسئله اصلی این است که ایران و آمریکا باید درخواست‌ها و شروط شفاف‌ی برای پایان‌دادن به چالش هسته‌ای داشته باشند. ژست‌های ترامپ یا انکار ایران، موضوعی فرعی است. جان کلام این است: برای تصمیم‌گیری در این‌گونه چالش‌ها، ابتدا باید بر این تمرکز کرد که خود ما چه می‌خواهیم و بر این اساس برنامه‌ای عملیاتی (حقوقی، دیپلماتیک و رسانه‌ای) برای مواجهه تدوین کنیم.

آنچه ما را از این برنامه عملیاتی دور می‌کند، تمرکز بر اسطوره‌های تفسیرپذیر، الگوهای ذهنی چندپهلوی و نیت‌خوانی‌های غیردقیق است. نمی‌گویم به نیت، اسطوره‌ها و الگوها بی‌توجه باشید، می‌گوییم تنها و تنها بر این مؤلفه تمرکز نکنید. این سبب می‌شود که خود را در لایه‌های تودرتویی از موضوعات درست و غلط یا توهم و واقعیت گرفتار کنیم و از برنامه عملیاتی حقوقی، دیپلماتیک و رسانه‌ای غافل شویم. آنگاه که عرصه تدبیر از غبار تردید و چشم‌انداز نومی‌دی تیره و تار شود، به تصمیم نمی‌رسیم.

اکنون وزن منازعات داخلی ما در پرونده هسته‌ای بسیار است؛ تا جایی که به تخلیه ظرفیت عملیاتی سیاست‌گذاری ایران منجر شده است. افراد بیش از آنکه به فکر حل مسئله باشند، به فکر تخریب یا توجیه رقابتی داخلی خود هستند؛ و این نظام تصمیم‌گیری را غلبیل می‌کند. بعضاً هم از ترس باختن میز ریاست، مرکب موقعیت یا ردای حیثیت، از بیان تحلیل‌های خویش حذر می‌کنند. یعنی حواشی بر تحلیل و تفکر اولیه می‌کند و همه اینها سبب می‌شود تا ظرفیت عملیاتی دیپلماسی هسته‌ای کم شود. بنابراین، تلاش‌های رسانه‌ای، دیپلماتیک و حقوقی ایران باید بر همین امور تمرکز یابد، نه بر نیت‌خوانی‌ها، مشابهت‌سازی‌ها یا بارکردن اختلاف‌های داخلی بر این موضوع؛ چراکه فقط ما را از تصمیم‌گیری معطوف به عمل و از پیگیری عملیاتی برنامه‌هایمان باز می‌دارد. ما به این طرف‌ها در روش و نظام تصمیم‌گیری خود بی‌توجهیم. همه چالش ایران و آمریکا را در بازی چمقا و هویج یا ضعف و قوت جلیلی-ظریف یا ظرفیت چین و روسیه خلاصه نکند؛ که اگر چنین کنید، نمی‌توانید تصمیم بگیرید و نمی‌توانید پروژه خود را به پیش ببرید.

می‌دانیم که انتشار هم‌زمان یادداشت ریاست‌جمهوری ترامپ با ژست مذاکراتی او، نشانه آشکاری از سیاست چمقا و هویج است. می‌دانیم که نقش منافع پنهان و آشکار مهم است. می‌دانیم که تیر توظنه از کمان دشمنی از هر سو روان است. اما تصمیم‌سازی باید مبتنی بر مطالبات روشن حقوقی خودمان باشد تا ترامپ را در گفتارها و ژست‌های راست و دروغ خودش راهبری کنید و به پیش ببرید. چیزی که او می‌گوید درواقع حصار است که برای خود می‌سازد و شما می‌توانید پروژه خود را در درون همین حصار جلو ببرید. حال می‌خواهد این پروژه صرفاً رسانه‌ای یا دیپلماتیک باشد یا پیشنهاد یک قرارداد حقوقی بین‌المللی. اگر او می‌گوید ایران نباید بمب هسته‌ای داشته باشد، ایران هم صریحاً و بلافاصله از همین اظهارات بهره‌برداری کند و همین اظهارات را به حصار برای پیشبرد پروژه رسمی خود نزد سازمان‌های بین‌المللی تبدیل کند.

یکشنبه ۲۸ بهمن ۱۴۰۳
۱۷ شعبان ۱۴۴۶
۱۶ فوریه ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۵۱
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: • گفت‌وگوهای آمریکا و اوکراین بدون حصول توافق به پایان رسید؛ مذاکرات بی‌نتیجه در مونیخ • جنرال رئیس‌جمهور آژانتین در بازار ارز دیجیتال

واکاوی میانجیگری‌های موجود در احیای روابط ایران و سوریه و بازگشت دیپلماسی فعال بین دو کشور

دوربرگردان تهران و دمشق

محمد علی سبجانی؛ قطر، گزینه مناسبی برای میانجیگری بین ایران و سوریه است. دوحه با دمشق و تهران رابطه خوبی دارد که یک امتیاز است

گفت‌وگوی احمد غلامی با محسن هاشمی و فریدون مجلسی درباره «آینده ایران»

چرا مذاکرات همواره شکست خورده؟

ویدئو این گفت‌وگورادر یوتیوب شرق ببینید

این گزارش را در صفحهٔ یوتیوب،عکس،سینکداتی،شرق

یادداشت

مشارکت سیاسی حلال مشکلات اقتصادی است

ناصر ذاکری

کارشناس اقتصادی

پیش چنین حضوری در کار نبود که این دشواری‌ها بروز کرده‌اند؟ و قطعاً نتیجه خواهد گرفت که وی درباره این رابطه اغراق می‌کند. چنین قضائاتی آنان را به سمت این باور هدایت خواهد کرد که دل‌مشغولی امثال ایشان، نه حل مشکلات معیشتی مردم، بلکه بهره‌برداری سیاسی از همراهی مردم است.

۳. سخنان حاج‌بابایی این توقع برحق را برای مردم ایجاد خواهد کرد که اینک که مراسم بزرگداشت روز ۲۲ بهمن باشکوه هرچه تمام‌تر برگزار شد و مردم به‌اصطلاح کم‌فروشی نکردند، مسئولان هم کم‌فروشی نکنند و در نتیجه باید مطابق وعده او، دشواری‌های معیشتی رو به کاهش بگذارد و تورم دورقمی لجام‌کسیخته گریبان مردم دردمند را راه کند. نکته شایان تأمل این است که گوینده در استدلال خود، نه شرط دیگری مطرح می‌کند و نه به وقفه زمانی طولانی اشاره می‌کند. پس مردم محق خواهند بود مدعی وی شوند. درست مثل سیاستمداری که به مردم وعده می‌دهد اگر او را انتخاب کنند، فلان امکانات را برایشان فراهم خواهد کرد. بدهی است در صورت محقق نشدن این وعده، مردم خود را بازی خورده خواهند دانست.

۴. حاج‌بابایی می‌گوید حضور مردم مهم است و می‌تواند حلال مشکلاتی بزرگ باشد. درحالی‌که اتفاقاً همگنان او در سال‌های گذشته بزرگ‌ترین

یادداشت

در قلمرو قدرت، بازی ترامپ و پوتین

کیکاس بورایوبی

رسانه‌ها نوشته‌اند که ترامپ و پوتین به مدت ۹۰ دقیقه راجع به مسائل مهم جهان و منطقه مذاکره کرده‌اند. حاصل این مذاکره قطعاً دیدار دو رهبر قدرتمند جهان را در آینده‌ای نزدیک رقم خواهد زد و پیامدهای مثبت و منفی برای جهان در بر خواهد داشت. نکته قابل توجه در آن دیدار، بررسی و ارائه راه‌حل برای پایان جنگ روسیه و اوکراین است. ترامپ می‌گوید روسیه می‌تواند زمین‌هایی که از اوکراین تصاحب کرده به خاک خود ضمیمه کند، چون چنکیده و سربرازان زیادی را از دست داده است، چیزی که اوکراین و اروپا تا دیروز در کابوس می‌دیدند، اکنون می‌خواهد تحقق پیدا کند. به دنبال آن اوکراین همچنان پشت دروازه‌های ناتو سنگر خواهد گرفت و فقط بدون دردرسر و با ملایمت وارد اتحادیه اروپا خواهد شد و اتحادیه اروپا با آغوشی باز اوکراین را خواهد پذیرفت و در بازسازی آن درنگ نخواهد کرد تا از یک حکومت اقتدارگرای رقابتی به دموکراسی بدل شود. بخش وسیعی از خاک حاصلخیزش از آن کشور جدا خواهد شد و به ازای آن از مخمصه‌های پوتین و روسیه دور خواهد ماند. پوتین زیرکانه از مخمصه و دامی که برایش پهن شده بود، خلاصی خواهد یافت، اما امتیازاتی را باید بدهد، گرچه برای دادن این امتیازات برخلاف ترامپ هیچ سروصدایی نمی‌کند ولی به شکلی مرموزانه منافع خودش را دنبال می‌کند، دوباره کارت ایران و خاورمیانه در میان است. جمهوری اسلامی ایران سیاست هوشمندانه‌ای را باید اتخاذ کند، وقته و زمان مناسب برای گفت‌وگو و مذاکره با اتحادیه اروپاست. اروپای ناراضی و خشمگین از ترامپ با نرمش سیاست خارجه جمهوری اسلامی ایران، ممکن است مکانیسم ماشه را دوباره در زیر میز

دستیار اجتماعی رئیس‌جمهوری:

«وفاق» اصلی وفاق با جامعه است

۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: • گفت‌وگوهای آمریکا و اوکراین بدون حصول توافق به پایان رسید؛ مذاکرات بی‌نتیجه در مونیخ • جنرال رئیس‌جمهور آژانتین در بازار ارز دیجیتال

برگزیده‌ها

عواقب نظارت دولتی بر بارداری زنان

گزارش «شرق» از نشست اورژانس تهران

آزمون روان‌سنجی از نیروهای اورژانس گرفته می‌شود

۱۰

برای مسئولان اصفهان از این بل به آن بل فرج است

سی‌وسه سلیقه برای ورود زنان به ورزشگاه!

۹

یادداشتی درباره «بندر فیلی»، آخرین رمان بختیار علی

ادیات علیه فاشیسم

۱۱

نگاه

راه خروج ازین بست مذاکرات آفت‌زدایی از دیپلماسی است

ناصر نویری

۲

یادداشت

دوگانه مسئولیت و امتیاز

کورش الماسی

برپیره نیست اگر گفته شود که سیاست‌ورزی دچار آفتی بسیار مخرب شده و این آفت، سیاست‌ورزی را تهی از معنی کرده است، چراکه، به بیانی کاربردی، «معانی برابند و تابع کارکرد پدیده‌ها برای انسان‌ها هستند». بنابراین، در شرایطی که پدیده‌ها «کارکرد تعریف‌شده» خود را از دست می‌دهند، لاجرم تهی از معنا می‌شوند. بنا بر شواهد بسیار، سیاست‌ورزی یکی از پدیده‌هایی است که تهی از معنا شده است، شاید بتوان تهی شدن سیاست‌ورزی را به شکلی قابل درک و شفاف‌تر با طرح یک پرسش نشان داد. چرا انبوه تشکل‌ها، احزاب (حزبچه‌ها)، انجمن‌ها و... توانایی تأثیرگذاری بر عملکرد ناکارآمد و ناعطوب ساختارها و نهادهای تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز را ندارند؟ مختصر، شفاف و کاربردی‌ترین پاسخ می‌تواند این‌گونه بیان شود؛ فقدان سیاسی در انواع تشکل‌ها، احزاب و... «سیاست‌ورزی را یک امتیاز و نه یک مسئولیت تلقی می‌کنند».

به منظور درک «آفت سیاست‌ورزی (تلقی سیاست‌ورزی به مثابه امتیاز و نه مسئولیت و وظیفه)، تبیین بسیار مختصر، کلی و کاربردی از مفاهیم سیاست، مسئولیت، امتیاز و آفت ارائه می‌شود. سیاست (سیاست‌ورزی)؟ به کاربردی‌ترین بیان، معطوف به «تدبیر راهکارهایی برای تحقق انواع نیازها، اهداف و... (فردی و جمعی) مبتنی بر درک عینی شرایط، امور و محیط زیست است». در قرون پیشین در برخی کشورهای عقب‌مانده و دارای حکومت‌های وابسته در جهان معاصر، سیاست‌ورزی، تدبیر راهکار برای تحقق منافع و اهداف فردی تلقی می‌شد. یقیناً در این موجز سیاست (سیاست‌ورزی) معطوف به منافع و امور جمعی مد نظر است. مسئولیت؛ به بیانی کاربردی، مسئولیت معطوف به رفتار و پیامدهای احتمالی رفتار انسان‌هاست. به طور کلی مفهوم مسئولیت ممکن است به دو شکل «اختیاری و تحمیلی» ظهور و بروز پیدا کند.

^[1] ادامه در صفحه ۵

^[2] ادامه در صفحه ۵